

UNIJA

Uredništvo in upravnništvo
v Ljubljani, „Narodni dom“.

Recepti se ne vračajo
Nefrankirani dopisi se ne spre-
jemajo.
Oglasni po dogovoru.

Izhaja tedensko.

Naročnina:

Letno Din 48—
polletno Din 24—
četrtletno Din 12—
Za inozemstvo je dodati
poštino.

ŠTEV. 10. LETNIK I.

Ljubljana, dne 31. marca 1923.

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1 DINAR.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

Želi vsem članom, naročnikom,
samišljenikom, znancem in pri-
jateljem

» UNIJA «

Velikanoč.

Življenje premaguje smrt. Nove
sile kličejo iz zemlje, oživlja se na-
rava in vsepovsod se oglašajo veseli
spevi.

V sebi čutimo pomlajenje in vo-
ljo in hotenje do ustvarjanja. Pora-
jajo se v nas v zdravju in sili načrti
za bodočnost in pokonci nam dviga
glavo vera v boljše dni.

Praznujemo praznik zmage življe-
nja nad smrtjo. Življenje je vse višje
od smrti. Pod silo življenja klone ne-
obzirnost smrti. Tam, kjer je silno
življenje, smrti ni več.

Velikonočni prazniki naj nam bo-
do znamenje, kako gospodarsko živ-
ljenje preinaga gospodarsko smrt.

Delavstvu grozi gospodarska
smrt. Težak je boj, ki ga bije dela-
vec za življenje svoje, svoje žene in
otrok. Delavec živi danes življenje
Velikega petka in z neutošljivim hre-
penenjem čaka na ozarjeno jutro Ve-
like nedelje.

Naš delavec do danes ni živel sil-
nega življenja, in zato ni še doživel
zmage življenja nad smrtjo.

Od tistega trenutka, ko se je de-
lavec začel zavedati svojih človeških
pravic, je padel v roke najbrezvest-
nejšim špekulantom z delavskimi
množicami. Najprvo so ga oklenili
internacionalni agenti nemškega
nadvladja, da so našemu človeku za-
trli v srcu ogenj narodnega navdu-
šenja, da osvajajoči nemški duh ne
bi naletel na odpor naših narodnih
delavskih vrst. Medtem, ko so naše-
mu delavcu pripovedovali edino zve-
mno živnost internacionale, so v naše
tovarne in podjetja prihajali tuji
ljudje in trgali našemu delavcu kruh
izpod rok, da je moral povežati sve-
le razdrapanje cunje in iti krvavet v
Ameriko. Internacionalni agenti so
naše delavstvo tlačili na ta način
k tlom močne sile gospodarskega
življenja. — Pod zastavo internaci-
onale je naš delavec korakal v go-
spodarsko smrt.

Za internacionalnimi agenti so
prišli drugi agenti, ki so prodajali
vero in ki so oklepali delavstvo v ve-
rigo krščanskega socializma. Intere-
sne cerkvenih poglavarjev, ki so se
kazali kot zaščitniki in varuhi vere,
so se morale podrediti odbojne go-
spodarske sile delavca, da so nad
njim lažje v imenu zaščite vere za-
gospodovali razni ultraklerikalni gro-
fi, knezi in baroni. Življenje delavca
ni bilo močno dovolj, da bi od sebe
odvrčalo nevarnost smrti, ker so se
delavstvu ponujale komunistič. stran-
ke, soc. demokratična internaciona-
la, kršč. socialne stranke in tudi
naša narodno-socialna stranka je te-
žila za tem, da se ustvari samo poli-
tična moč delavstva, ker so bile vse
stranke v napačnem mnenju, da se
samo s politično močjo doseže go-
spodarska osvoboditev delavstva.

Radi tega so vse stranke vzgajale
delavstvo v strogo razrednem duhu,
ki je bil prožet čistega materializ-
ma. Vcepjali so mu očito in skrivaj
sovražstvo proti ostalim razredom in
popolnoma pozabili na moralno in
kulturno in znanstveno vzgojo de-
lavstva. Zato je danes delavstvo sa-
mo politični kapital raznih večjih in
manjših generalov, ne da bi bilo de-
lavstvo sposobno začeti in voditi osa-
mosvojeno gospodarsko življenje.

Delavec potrebuje za svojo resno
gospodarsko osamosvojitev močno
življenje. Tako življenje pa mu more

dat samo čista otljena vzgoja in vi-
soko razviti razum.

Etična vzgoja zahteva bratstvo in
ljubezen, visoko razviti razum pa
pojmovanje narodno-gospodarskega
razvoja. Sebe na tej stopnji bo de-
lavstvo s svojim silnim življenjem
premagalo gospodarsko smrt.

K temu ustvarjanju nas kličejo
nove sile v naravi.

Socializem.

Ta beseda učinkuje dandanes v
delavskih vrstah, kakor ogenj. De-
lavstvo prisega in veruje vanj in
upa, da mu bo prineslo skoro odre-
šenje od modernega suženjstva. So-
cijalizem je za delavstvo vera, kate-
re naukov ne razume, ampak prosto
vanje veruje, kakor veruje preprost
človek v čudeže in dogme.

Socializem je sila, pred katero
trepečejo kapitalisti in katero molijo
proletarci. Tako se dela že deset-
letja. In praktični uspehi? Ni jih vi-
deti. Kapitalizem čim dalje bolj ošab-
no in brezobzirno dviga glavo, dela-
vec umira v namezdnem sistemu.
plača mu ne zadostuje za vsakdanji
kruh. Delavec propada telesno in du-
ševno, njegova duša ni v ljubezni
združena s tovarno. Sovražil jo in
proklinja, ker vidi v njej vladarja,
v sebi sužnja in pokornega hlapca.

Socializem hrepeni po enakosti
in pravičnosti. Kako je to, da je to
hrepenenje še tako daleč oddaljeno
od uresničenja? Odgovor ni težak.
Nauk Kristusov je star tisočletja.
Udani so in verujejo vanj milijoni —
večinoma po zunanosti. Duše in sr-
ca pa niso prožeta svetosti teh na-
ukov. — Vse je samo zunanja obli-
ka. — Ljudstvo se med sabo sovra-
ži in izkorišča, ubija, goljufa in se
čim dalje bolj udaja brezobzirnemu
materializmu, dobrotam tega sveta.
Boj enega proti vsem in vseh proti
enemu je vedno ostrejši. Mislili bi,
da bo nauk, ki živi med narodi že
sto in stoletja globokeje prodril v
srca in duše, da bo preobrazil ljud-
stvo v duhu krščanske ljubezni in
pravičnosti. Vidimo pa, da temu ni
tako. Malo jih je, ki bi se v javnem
življenju ravnali po vzvišenih naukih
krščanskih ver. — Zakaj tako? Za-
to, ker vera ni prodrila v srca, ker je
ostala samo zunanji sijaj in se iz-
rablja v preobilni meri v lastne oseb-
ne koristi.

In socializem? To je moderna
vera trpečega delavstva. Od njega
pričakujejo delavske vrste gospodar-
sko osamosvojitev. Pa kaj se dogaja?
Povsod vidimo socializem fraz brez
trde vsebine, socializem, to vero v
bodoči raj na zemlji se demagoško
izrablja v osebne koristi posameznih
delavskih »voditeljev«. Socializem je
dandanes za marsikoga korito, zuna-
nji plašč, pod katerim se vrše na ra-
čun delavstva najogabnejši zločini.
Socializem ni postal notranja srčna
potreba, in ni namen, ampak samo
sredstvo v dosego raznih nesocialnih
koristi posameznikov ali političnih
strank. Pod močnim sugestivnim
vplivom socializma, se izrablja ne-
vednost ljudstva, uganja se s socia-
lizmom humbug in teater.

To so dejstva, ki pojasnjujejo da-
našnjo krizo socializma, vpadek poli-
tične moči delavstva in vzrast moči
kapitalizma.

Hočemo pravi in čisti socializem!

K temu pa pelje samo vztrajna,
resna in vsesplošna izobrazba in
vzgoja delavstva, da bo to postalo
zmožno prevzeti in voditi nov dru-
žabni red po načelih enakosti in so-
cialne pravičnosti.

V. V.:

Položaj delavstva ob sklepu delavne po- godbe.

Brezdvomno je bil goli princip
pogodbene prostosti, poizkus podre-
ditve delovne sile zakonom blagov-
nega trga, zanemarjanje vseh posebn-
osti, po katerih se razločuje delavec
kot najemodajalec njegove delovne
sile od drugih najemodajalcev, veli-
kanski pritisk oziroma nasilje resni-
čnega dejstvenega položaja in sicer
nasilje, ki je zapostavilo delavca. Za
delavca tvori delovno razmerje živ-
ljensko vprašanje, za podjetnika pa
le trgovske interese.

Proti zgorajšnjim izvajanjem se
tudi ugovarja, n. pr.: da nudi majhna
giblivosť delavca, odvisnost ponudbe
dela od prirastka prebivalstva, dela-
vcu tudi razne prednosti. Če bi po-
stale ponudbe dela številnejše, se jim
ne bi odzvalo dovolj delavnih moči
— vsled tega bi postale mezde višje.

— Ampak pri vpeljanem tovarni-
škem sistemu zmanjšajo stroji rela-
tivno ponudbo oz. povpraševanje po
delovnih močeh tako, da ne nastane
na delovnem trgu povpraševanje,
ampak brezposelnost. V novejšem ča-
su, ko je brezposelnost, ki jo pov-
zročajo strojni izzumi, zebila prejš-
nji pomen, so se izpopolnila promet-
na sredstva tako, da se potrebi po
delovnih močeh hitro zadošči. Na tem
polju obstoja, v protislovju z blagov-
nim trgom, prosto trgovanje. Delov-
ne moči se vsled tega pritegujejo
tudi iz inozemstva. Težkoče, ki jih
ima podjetnik vsled majhne gibli-
vosti delovnih sil, se odstranijo torej
z relativno majhnim trudom.

Nekateri so zopet naglašali, da
ima delodajalec interes na tem, da
primerno vzdrži posamezne delavce
in da je občutno oškodovan, ako ga
zapustijo. Podjetnik tudi ni vedno v
stanu, da bi pri najetju pravilno oce-
nil zmožnost delavcev. S slabim de-
lom, lenobo in slabim vzgledom lah-
ko delavec napravi škodo, za katero
se podjetnik vsled neposrednosti ču-
nitelja ne more odškodovati. Brez na-
daljnega priznavam, da za delavce,
ki stojijo nad ali pod povprečnostjo
vsa prei omenjeno ne pride v poštev.
Ali sodba razrednega položaja se
mora ustvariti po polražaju povpre-
čnega delavca in podjetniki tudi te-
žijo za tem, da z vpeljavo podrobne-
ga deljenja dela in s pomočjo koli-
kor mogoče avtomatično delujo-
čih strojev utemeljijo obratovanje
kot podrobno deljenje dela. Glavni
cilj moderne tovarniške organizacije
je ravno ta, da se v obratu lahko
vsakega nadomesti in to brez večjega
truda in posledic.

Ravno tako kakor delavci tudi
podjetniki niso odgovarjali tipu po-
vprečnosti. Marsikateri podjetnik je
vsled uvidevnosti in usmiljenja sči-
til njegovo delavstvo in jim zagibal
boljši položaj, kakor bi ga mogli za-
htevati vsled stratežičnega položaja,
katerega so si fiksirali ob sklepanju
delovne pogodbe. Ali to dejstvo po-
stane iluzorno, če vpoštevamo, da so
posamezni podjetniki njihovo že itak
jako pozicijo napram delavstvu iz
velikega pohlepa in dobičkaželjnosti
še umetno krepili ter delavce brez-
obzirno izrabljali. Vedno rastoča kon-
kurenca, razvoj podjetniških zvez, ki
določajo članom zadržanje napram
delavstvu, in naraščanje akcijskih
družb, ki postavijo delavcu neoseb-
nega, anonimnega podjetnika na-
sproti, vse to je zožilo prosti delo-
krog usmiljenosti in uvidevnosti tudi
na strani podjetnikov.

(Dalje prih.)

Parlamentarizem.

Naši ljudje še niso vajeni parla-
mentarizma. V bivši Avstriji je bilo
vseeno ali je deloval parlament ali
ne. Imeli so slovti § 14. in s tem je
bil takrat zakonjen absolutizem. Ako
ni parlament dovolil davkov, jih je
dovolil cesar in vse je bilo tiho. Za-
to navadnemu »podložniku« ni bilo
dosti mar parlamenta, in zlasti dr-
žavnim nameščencem je bilo to vse
eno, saj je cesar skrbel zanje, tako
so rekli v starih časih. Vsa državna
uprava je bila silno natančno ureje-
na, davki so tekli naprej, ker so bili
dovoljeni že s starimi zakoni in ako
so se parlamentarne stranke med se-
boj sporekle, tako da vlada ni imela
večine, ji ni bilo težko vladati brez
parlamenta.

Danes v Jugoslaviji je pa precej
drugače. Ljudje smo ostali isti, tudi
naše mišljenje se ni spremenilo do-
sti, še vedno mislimo, da je vse eno
ali je skupščina skupaj ali ne. Zato
smo decembra s tako lahkim srcem
pozdravili razpust skupščine, kakor
da bi še vedno avstrijski cesar s svo-
jim § 14. mogel vladati in skrbeti za
svoje »podložnike«.

Danes pa prav temeljito spozna-
vamo, kam smo zašli z razpustom
skupščine. Naš uradniški aparat v
Beogradu pri ministrstvih je tako
slab in radikalno korupten, da mu
ni niti za delo niti za napredek in
mu ni zaupati prav nihesar. Ako ima
človek tako uradništvo, potem še mi-
nister, ki ima dobro voljo ne more
nihesar opraviti. Tem slabše pa vla-
da samoradikalna vlada, ki je v dr-
žavi za to tu, da prospeva nekaj
beograjskih familij. Dobro smo po-
skusili, da pomeni razpust skupščine
zastoj vsega državnega razvitka, uni-
čenje narodnega blagostanja. Razpust
nam je povečal draginjo, prinesel je
gospodarsko krizo ne samo državna-
mu nameščencu in delavcu, temveč
tudi obrtniku, fabrikantu, vsem. Na-
ša država ne potrebuje kriz, temveč
stalnosti v parlamentu, izenačenje
davkov, zakonov in izenačenje pre-
hrane. Do danes smo dosegli samo
izenačenje draginje. Pogledimo samo
na Češko, kaj jo je ustvarilo močno?
Nič drugega kot močna in stalna ve-
čina v parlamentu. Naša država se
pa zvija v krčkih kriza, ki so jo pro-
vccirali gospodje radikali s podporo
naših klerikalcev, narodnih socijali-
stov in komunistov.

Tudi nove volitve so prinesle sa-
mo novo državno krizo. Mal človek
delavec, nameščeneec bo pa še nada-
lje trpel in trpel, gladoval na račun
državnih politikov, ali Radič, Koro-
šec, Pašič. Kaj briga te tri gospode
naša beda, oni so zastopniki vele-
agrarizma, smejejo se našim žuljem,
našim sragam in našemu gladovanju.
Oni so zastopniki izvozničarske po-
litike, ki pusti propadati prebival-
stvo pasivnih krajev.

En razpust skupščine rodi drug
razpust in tako se ustavlja delo v dr-
žavi, ki bi se moralo nujno in hitro
izvršiti. Tudi kontrole nad delom
ministrov ni. Po cele mesece delajo
radikalni ministri kar le hočejo, celo
kralj se jim je uprl, da mu dajejo
ministri v podpis celo protizakonite
stvari, to je največji škandal. Tem
lažje pa ta gospoda dela po svoje,
ker ima tako izvrstno radikalno
uradništvo. Naš boj mora biti vedno
za parlamentarno delo, proti nestalni
politiki in za izboljšanje upravnega
uradništva, zlasti v Beogradu. Tudi
mal človek občuti na svoji grbi gre-
he naše skupščine in naše vlade,
tem bolj bo pa občutil zlo usodo,
ako ni skupščine in ni parlamentar-
ne vlade. Vlado kriz se veselo lo-
špekulanti z devizami ali blagom.

Vsaka kriza v vladi prinese skok ali padec v cenah, v kurzih itd. in tedaj imajo spekulant velika noč, piruhe in pogače. Naš mali človek si prevzame za trebuh, da mu ni treba mnogo jesti.

Res je, da je treba včasih iz kože skočiti nad delom v skupščini, ali bolje je, da so zakoni tu, kakor da jih sploh ni, ker se dajo še vedno izboljšati. Cela oljska gora je že danes, predno se nov zakon danes uzakoni, ker tisti časi, ko je smel vsak minister ali okrajni načelnik odredbe izdajati kolikor jih je hotel, so minuli. Kakor smo že rekli, mi smo za redno parlamentarno delo, za stalno državno politiko in za boljšo upravo. Tudi Radiča in Korošča bo pokopala njihova avtonomna republika, ker narod ne bo sit od nje!

ZBIRAJTE ZA TISKOVNI SKLAD.

Inozemstvo.

Češkoslovaški zakon o varstvu najemnikov. Češkoslovaška vlada je sprejela novi načrt stanovanjskega zakona o varstvu najemnikov. Zakon se v bistvu ne razlikuje od dosedanjega in ne predvideva nikakega povišanja najemnine.

Povratak Maksim Gorkega v Rusijo. Prager Presse poroča, da se namerava sloviti ruski pisatelj Maksim Gorki meseca maja zopet povrniti v svojo domovino.

Padec madžarske krone in cene. Zaradi rapidnega padanja madžarske valute cene žitu in življenjskim potrebščinam silno naraščajo. V nedeljo se je podražil kruh za 20%, tobak na 100% in tramvajске cene za 70—80%.

Prosvetno delo v Češkoslovaški armadi. Češkoslovaško časopisje poroča, da bodo letos uvedli v češkoslovaški armadi posebne poljedelske tečaje. Ta ideja ni nova. Italija je slične tečaje uvedla že pred več leti po vzoru francoskih gospodarskih šol. V teh tečajih bodo vojaki poslušali v celem 70 ur predavanj, 20 ur pa je določenih za praktične vaje. Vsak vojak dobi ko odsluži vojaške dolžnosti priročno knjižico, v kateri bo kratka vsebina vseh predavanj. Izdatki za otvoritev teh tečajev so proračunjeni na 140 tisoč čK.

Boljševiki v Rusiji so obsodili nadškofa Cielpako in prelata Wutkiewicz na smrt, poleg obeh pa še 13 duhovnikov na večletno ječo in to samo radi tega, ker niso hoteli skleniti z boljševiško vlado sporazuma, da so cerkve državna last. Čudimo se po vsem tem klerikalcem, da sede skupaj v Ljubljani s komunisti, ki so prijatelji ruskih boljševikov.

Volilna pravica italijanskih državljanov v tujini. Milanski »Secolo«

poroča, da se je italijanska vlada odločila, da v novem volilnem zakonu prizna volilno pravico tudi onim italijanskim državljanom, ki bivajo v inozemstvu. Svoje volilno pravico bodo vršili ti Italijani ali na ta način, da pridejo v Italijo, ali pa potom pristojnega konzulata. Razen tega bodo dobile v omejenem obsegu volilno pravico tudi žene.

Domače vesti.

Kralj in kraljica odpotujeta v Pariz. Pariški »Petit Parisien« poroča, da nameravata kralj Aleksander in kraljica Marija sredi aprila posetiti predsednika francoske republike Milleranda. V Parizu ostaneta štiri dni.

Povišanje stipendij medicincev. Po sklepu ministra za prosveto se povišajo dijakom medicincem v inozemstvu stipendije na 500 Din. mesečno. Vrhutega dobe vsak tretji mesec 400 Din za šolske potrebščine.

Neprilike našega dijaštva v inozemstvu. Naši visokošolci-stipendisti na Dunaju se zaradi brezbriznosti naše vlade nahajajo v težkih neprilikah. Stipendije se izplačujejo dijakom zelo kasno in nerodno. Dočim so prej, ko je bil še demokrat minister prosvete, dobivali stipendije do 6. vsakega meseca, je sedaj od meseca do meseca slabše. Zaradi brezbriznosti vlade so dljaki zadolženi, lačni in raztrgani. Stipendije za marc pa do 20. t. m. še niso prejeli.

Epidemije. V Košnici v celjski okolici se je pojavilo več slučajev difterije. V mestu Celju hudo razsaja oslovski kašelj. Zdravstvena oblast je vse potrebno ukrenila, da se razširjenje teh bolezni kolikor mogoče omeji.

Železniška nesreča v Zalogu. V soboto zjutraj sta v Zalogu trčila dve lokomotivi skupaj, pri čemur je dobil sprevodnik Matija Prelec resnejše poškodbe. Poškodovana sta bila tudi dva vagona. Preleca so pripeljali v ljubljansko bolnico.

Hazardisti v Mariboru. V gostilni pri Zlatem konjičku v Vetrinjski ulici v Mariboru sta bazarirala pred nekaj dnevi Ferdo Petrovič iz Ptuja in Franc Gorenjak iz Ruš. Petrovič je stalno dobival, med tem ko je Gorenjak že izgubil okoli 6000 K. Neki uradnik je Gorenjaka opozoril, da Petrovič nepošteno igra, nakar se je v gostilni razvil pretep, ki ga je končala policija. Nadaljne poizvedbe so kmalu doznale, da v Mariboru obstoja prava sleparska hazardna družba in je bil aretiran tudi neki Škole, ki je pri hazardiranju ogoljufal Karla Mauracharja iz Gradca za 450.000 K in 630 Din; oba »poštenjakoviča« sta bila oddana sodišču.

Ponarejalci potnih listov pod ključem. Ljubljanska policija je od-

redila nadaljne aretacije v zadevi ponarejevalcev potnih listov. Aretiran je bil Lovro Puhek iz Bratine, ki je bil član že aretirane družbe Martina Jurana in Luke Radmana, ker so skupno odpravljali naše državljane v Kanado. Družabniki so si delili mastne dobičke po 400 dolarjev od vsake v Kanado odpravljene osebe. Potne liste sta izgotavljala privatni uradnik Ilija Radič in pisarniški pomočnik županjske oblasti v Zagrebu, Dragotin Švab, ki sta tudi že pod ključem. Sodeloval je tudi neki Škrinjarič. V preiskovalnem zaporu v Ljubljani, sedi sedaj zaradi goljufije devet osumljenec.

Lepa družba! Beograjsko sodišče je obsodilo na desetletno ječo dvanajst uradnikov, ki so se vsi nahajali na višjih položajih in so vršili v družbi najordinarnejše tatvine in tudi razbojništva. Med temi tatovi je bil neki Marko Pavlovič, generalni ravnatelj, gimnazijski ravnatelj Živko Števanović, načelnik ministrstva Andra Ignjatović, upokojeni general Milutin Andjelčić in razni drugi višji uradniki. Le eden je bil samo praktikant, a ravno ta je bil najslabši in je bil obsojen na smrt, dočim so bili drugi obsojeni samo na deset let težke ječe.

Kje so ostale volilne kroglice? Volilna kronika je zopet za en slučaj bogatejša. V občini Popovača v Kosmanjskem okraju so po štetju volilnih kroglic konstatirali, da je bilo na volišču več volilcev kakor je bilo kroglic oddanih. Volilci najbrže kroglice niso vrgli v skrinjico, temveč so jih lepo domov odnesli. Krivda se pripisuje predsedniku volilnega odbora, ker ni pazil, ako se kroglice fakično oddajajo.

Brjoki proti nemškim trgovcem in obrtnikom se organizira v Celju. Osnovni se je »Klub narodnih Slovencev in Slovenke«, kateri člani so se zavezali, da ne pristopijo več praga nemških trgovin in obrtnikov. Kluba je pristopilo že 288 članov.

Svarilo izseljencem. Naš konzulat v Kairu sporoča, da prihajajo naši izseljenci v Egipt iskat dela. V Egiptu pa vlada velika brezposelnost in konzulat mora vse naše državljane odpraviti nazaj v domovino, kar povzroča velike stroške. Enako se godi v Nemčiji, kjer naše ljudi naravnost izganjajo. Zato se opozarjajo vsi oni, ki se nameravajo izseliti, da si že prej preskrbe delo in zaslužek, predno se izsele, ker bi bili sicer izpostavljeni bedi in pomanjkanju.

Dva goljufa. Pred kakimi desetimi dnevi sta dva goljufa na zelo rafiniran način ogoljufala gospo Zorko Andjelkovičovo v Beogradu. Eden je prišel v stanovanje gospe in ji je rekel, da ga je poslal njen soprog po vijolino, vredno 8000 Din. Zunaj je

goljufa pričakoval tovariš in prodala sta drago vijolino za 2000 dinarjev. Policija je iskala goljufa in posrečilo se ji je res dobiti oba. Prvi je dijak Siniša Negodič, drugi pa Momčilo Jovanović, bivši uslužbenec Narodne skupščine (!) Dejanje sta oba že prišla in sta bila izročena sodišču.

Hribar v nemilosti. Pokrajinski nanesnik za Slovenijo g. Hribar se je pretekli teden dvakrat oglašil pri predsedstvu vlade, a ga g. Pašič na žalost ni mogel sprejeti. Intrigirali ste dolge druge, toda nazadnje ste še sam sebe. Vse kupčije, ki ste jih napravili z Nemci vam niso prav nič pomagale. Vaša slava kakor je videti, se je končala. Kar je edino pravilno.

Politične beležke.

Zrtev volitev. »Ljudski dnevnik« dr. Susteršiča je prenehal izhajati.

»Jutranje Novosti« prenehajo. Glasilo narodno radikalne stranke za Slovenijo »Jutranje Novosti« bodo, kakor poroča »Slovenski Narod« iz zanesljivega vira, s 1. aprilom prenehale izhajati.

»Zarja« — ne izhaja več. Socijalistično glasilo »Zarja«, ki je pod patronanco župana dr. Ljudevita Periča izhajala v Ljubljani od meseca julija lanskega leta, je prenehala izhajati z večerajšnje številko ter se spoji s komunističnimi »Delavskimi Novicami«.

Radikalci žugajo Slovincem — s terorjem! Slavno glasilo radikalne stranke »Samouprava« priobčuje pod naslovom »Izbori u Slovenskoj« dolg članek, v katerem trdi, da je radikalna stranka dosegla pri volitvah v Sloveniji »lep uspeh«. Mandatov sicer ni dobila, to pa zato, ker se je pojavila šele tik pred volitvami; povsod na Slovenskem pa so sprejeli njene zastopnike z naravnost nepopišnim navdušenjem in povsod da se je izražalo obžalovanje, da se stranka ni pojavila že poprej, ker bi v tem slučaju dobila veliko mandatov! Vzroki pa so drugi. Priznava »Samouprava«. Koren je radikalne zastopnike farbal, da ima za sabo v Trbovljah 2000 rudarjev, pa v Trbovljah je vladal tak teror, da Koren ni mogel priti med svoje privržence. Enako je bilo tudi z viničarji, ki so bili vsi za radikalece, pa se je s terorjem prepričilo, da bi glasovali zanje. V Prekmurju, kjer so radikali pričakovali siguren uspeh, je poslal Radič z zadnjem hipu na tisoče agitatorjeve, ki so jim šli Prekmurci na lim. Tako tarna »Samouprava« in se tudi pritožuje na klerikalni tisk in na to, da razpolaga demokratska stranka v Sloveniji z izvrstnim novinarskim aparatom, ki mu radikalni novinarji seveda niso

Podlistek.

Hudobna hči.

VII.

Korenčeva Marjana je mislila, da ni več daleč čas, ko se bodo uresničile njene sanje. Štirih se je že iznebila. Eden je mrtev, trije so dobili svoje deleže in nimajo ničesar več zahtevati. Ostajali sta torej samo še dve. Neža se ji ni zdela nevarna. Bili sta si vedno dobri in najboljše bo, ako se lepo sporazumeta. Nevarnejša pa je bila mlajša sestra Tinca, ki jo je imela mati najrajši. Dobro je vedela Marjana, da bo mati dala posestvo tisti, ki ji bo najboljša. In da je to Tinca, o tem ni dvomila. Skoro je bila prepričana, da se je mati že odločila za njo, čeprav tega nikoli ni rekla očitno. To se ne sme zgoditi! Za vsako ceno se mora to preprečiti. In v njeni hudobni duši se je vzbudila črna zavist napram sestri in brezmejno sovraštvo napram materi...

Tinca je bila najlepša od vseh Korenčevih. Kakor nekoč njena mati. Bila pa je tudi tako dobro deklet! Dobra sestra in najboljša hčerka! Svoje matere ne bi hotela, ne bi mogla žaliti. Njene želje ji je brala

z obraza in iz oči — in materine želje so bile zanjo povelja. Zato pa jo je tudi mati morala imeti izmed vseh najrajši in zato je tudi že davno sklenila, da ji izroči kmetijo, kakor hitro se oglasi primeren ženin. In ker je vedela, da je človek od danes do jutri, zlasti ker je doživela že v lastni rodbini več slučajev nenadne smrti, se je odločila, da ugotovi ta svoj sklep tudi pri notarju. Da potem ne bo zmešnjav, ako bi se ji kaj pripetilo! Šla je v mesto po opravkih. Pri tej priliki je stopila tudi k notarju in uredila vso zadevo. Tinca dobi posestvo, Neža in Marjana pa po 20.000 kron.

O stvari ni pravila živi duši, tudi Tinci ne, ker je mislila, da je tako najboljše.

Bog ve, ali bi bila šla k notarju in ali bi se bila glasila njena oporoka tako, ako bi bila vedela za Tinčino skrivno ljubezen. Saj je Tinca v vsem ubogala svojo mater, svojih srčnih zadev pa ji ni upala razodeti, zlasti ker je videla, kako se je zgodilo z njenim bratom. Bala se je, da se ne bi razrušile njene lepe sanje, ako bi povedala materi, da ljubi Bičevega Lojzeta, ki nima ne posestva ne denarja...

In njen Lojze je bil dober človek in pošten fant. Pripravljena je bila iti z njim tudi na gostijo, ako ne bi

šlo drugače. Ker pa ni hotela žaliti nje, ki jo je imela najrajši in ki je morala preboreti že toliko težkih udarcev, je obdržala skrivnost zase in si mislila, da se bo stvar že kako razrešila sama od sebe.

Dobro je bilo, da tudi Marjana ni vedela, da se imata Tinca in Lojze rada. Ako bi bila vedela oca, bi bila to gotovo izrabila proti njej. To je Tinca dobro vedela. Zato pa je bila tudi zelo previdna. Z Lojzetom sta se sešla le malokdaj in še takrat samo mimogrede in kot bi se našla slučajno. Proti Marjani pa je bila vedno dobra in prijazna, dasi se je je na tihem bala...

Strast in pohlep po posestvu sta Marjano polagoma popolnoma obvladala. Čim bliže je bila uresničenju svojih želja, tem bolj se je tresla in bala, da ji ne bi kdo prekrižal njenih računov. In v tem duševnem razpoloženju je izginil iz njenega srca vsak čut spoštovanja in ljubezni. Na njuno mesto se je naselilo besno sovraštvo, ki ne pozna nobenih mej.

In ko je videla, da je mati proti njej in ko so tudi že ljudje splošno govorili, da bo dobila posestvo njena mlajša sestra, se je porodila v njenih razbolelih možganih strašna misel: Mater moram spraviti s sveta. Mati mora umreti brez oporoke...

Ako naredi oporoko, potem sem izgubljena — in ves moj dosedanji trud bi bil zastonj. Ako pa umre brez testamenta — potem je grunt moj. Z Nežo se bova gotovo razumeli. Ona ima že izbranega ženina, ki bo imel veliko posestvo. Njej dam lepo doto, pa bo. S Tinco bom pa tudi opravila. Tako ali tako! Na delo torej!

Ni se prestrašila strašnih misli in njena črna duša ni vstrepetala. V mislih je že izdelala ves načrt.

Neža je bila vendar nekoliko boljša od nje. Zgrozila se je, ko je slišala, kaj naj se zgodi. In začela ji je odgovarjati: »Nikari! Pustiva vse skupaj pri miru, naj že bo potem, kakor hoče. Naj dobi Tinca grunt, ako je to materina volja! Saj midve tudi ne bova prazne. Tudi najini sestri sta se lahko in dobro omožili. Samo tega ne! Jaz se bojim, jaz si ne upam... Kaj bodo pa rekli ljudje, pomislil! Prej ali slej bi se vse izvedelo. In potem? Sramota in zapor!« Marjana pa se ni dala oplasiti. Kar si je enkrat vtepla v glavo, to je mislila, da se mora izvršiti.

Kaj bodo rekli ljudje! Kdo bo pa vedel? Stvar se mora izvesti tako, da nama tega nihče ne bo mogel dokazati. In ako ne morejo dokazati, se nama tudi nič ne more zgoditi. Sicer se pa ljudem niti sanjalo ne bo, da

kos. Pa nič zato, saj je bil to samo začetek, pri prihodnjih volitvah bodo pa radikalci odgovorili na »teror« s protiterorjem! — Torej bojmo se!

Hribarjeve slave bo vendar enkrat konec. Kakor se čuje, bo baje celo g. pokr. namestnik Ivan Hribar penzioniran. Všteli mu bodo baje njegovo privatno službo v državno službo. Vlada se je odločila, da predvsem v Sloveniji in Dalmaciji izvrši izvedbo zakona o oblastih, ter bo takoj po umirovljenju g. Hribarja pričel prenos kompetenc na velike župane, ki bodo imeli tudi nalogo, da pripravijo volitve za oblasne skupščine. S temi volitvami hoče vlada slovenskim klerikalcem izbiti iz rok njihovo avtonomistično geslo.

Pašić je ponujal Radiću štiri ministrske portfelje. Pravda poroča: Poteklo je 48 ur in vlada g. Pašića še vedno ni dementirala izjave, ki jo je dal g. Radić našemu dopisniku v Zagrebu, da so mu radikalci ponujali sporazum in štiri ministrske portfelje v vladi. Ker vlada ni dementirala, pomeni, da so ta dejstva avtentična.

»Avtonomija«, ki so jo obljubljali klerikalci svojim volilcem, postaja njim samim sedaj zelo neprijetna reč. Ponujajo se radikalci, da bi jih vzeli v svojo družbo v vladi. V slučaju, da se jih usmilijo radikalci in povabijo v svojo zvezo, bodo naši čestiti klerikalci previdno pustili avtonomijo že pri Sevnici ali Brežicah; ko se bodo peljali mimo gospoda Radića čez Hrvatsko, bodo na jeziku že za »dekoncentracijo«, ko pa se približajo v Beograd, bodo bolj centralistični od Pašića samega. Doma bodo med tem pisali v marijinodevičarske in v škofijski list, da so »avtonomijo« položili v sree Jezusovo. Avtonomija — polomija.

Maša na mariborskem glavnem trgu. Mariborski klerikalci pripravljajo za Belo nedeljo v zahvalo za svoje poslednje zmago mašo pod milim nebom, obhod po mestu in shod na Glavnem trgu. Vprašamo samo, kdo bo to mašo branil, morda sam g. Korošec. Ta dan menda naznanil g. Korošec, da avtonomije, o kateri je ves čas volilnega boja pridigoval, — ne bo.

STE ZE PRIDOBILI NOVEGA NAROČNIKA ZA »UNIJO«?

Strokovni pregled.

Slavka v tvrdki Jelačin v Ljubljani. Kakor je našim čitateljem iz svoječasnih tozadevnih vesti že znano, se nahajajo trgovski nameščenci v Ljubljani že skoro leto dni v mezdno gibanju, ki ne stremi toliko za

sva medve pomagali materi na oni svet. In če bi tudi sumili — reči si pa le ne bodo upali...

»Ali mati je — mati!« ji je ugovarjala Neža. »Jaz ne bi mogla imeti nikdar mirne vesti!«

»Mati, da! Toda ako je mati proti meni — potem sem tudi jaz proti njej. Ako me ona ne mara, je ne morem ljubiti tudi jaz. Ako mi je mati na poti — mora mati s pota. Mora! Jaz že davno nimam nobene ljubezni do nje, jaz jo naravnost sovražim. Samo pogled, kakšna je proti nama in kako vse drugače postopa z »dobro« Tinclo!«

»Kako pa naj bi se to izvršilo?«
»Poslušaj, Neža! Tvoj fant je tudi lovec. On nama mora preskrbeti strup, ki ga kot tak vedno lahko dobi v lekarni, kolikor hoče. Vem, da te ima rad in da bo storil vse, kar ti boš zahtevala od njega. Sicer mu pa sploh ni treba praviti, za kaj ga boš rabila — ako ravno nečeš! Če mu pa poveš po pravici, pa tudi nič ne škoduje. On bo lepo molčal, ko bo videl, da bo v tvojo — in s tem tudi v njegovo korist. Nič ne ugovarjaj in ne zmigavaj z glavo! Jaz ga dobro poznam. Vem, da je lakomen in da bi za denar prodal svojo dušo. Razen tega je pa ves nor nate. Izrabi to! On nama lahko preskrbi strup in ga mora preskrbeti. Vse ostalo prepusti meni!«

momentanim izboljšanjem plač, kakor za definitivno ureditvijo službenega položaja potom kolektivne pogodbe Pogajanja med zastopniki trgovskih nastavljenecv in gremijem trgovcev v Ljubljani se vlečejo zelo počasi in so žal ostala dosedaj brezuspešna. Med tem pa so se razmere v nekaterih podjetjih za nameščence vsied naraščajoče draginje še bolj poslabšale. Zlasti neznosne so, kakor nam zatrjujejo nameščenci v tej tvrdki in so zaradi tega stopili v stavko.

Lesna družba »Croatia« tišči žepce. Kdor pozna to družbo, ta najbolje ve. Kdaj je že delavstvo zaprosilo za povišanje plač. Na zahteve delavstva še družba niti odgovorila ni, pač pa je po dolgem času primaknila delavstvu po 1 K na urc in to ne vsem. Je v resnici delavstvo tudi samo nekoliko krivo teh posledic, ker ni disciplinirano, temveč vleče vsak na svojo stran. Gotovo je, da če bo delavstvo združeno, da bo družba morala postopati čisto drugače. Družbo pa vseeno prosimo, da nam že enkrat odgovori na poslano ji vlogo od »Unije« z dne 23. I. 1923. Ako hoče družba imeti dobre delavce, bo treba posvetiti že malo več pažnje in tudi nekoliko več točnosti pri izplačevanju delavskih mezd. To tudi pričakujemo od nje.

Tečajji za strojvodje. Ministrstvo saobračaja je dovolilo potreben kredit za ustanovitev strojnih tečajev za strojvodje, ker je pomanjkanje izvežanih in kvalificiranih moči že občutno. Tečajji se otvorijo početkom prihodnjega meseca. Po možnosti se otvorijo tudi tečajji za pregledovalce železniških voz.

Državna dela (posredovalnica za dela in službo). V Ptujju naznanja interesentom, delodajalcev in delojemalcev, da se je iz dosedanjih prostorov v Spodnji dravski ulici preselila na mestni magistrat. Za stranke se uraduje razen nedelj in praznikov vsak dan od 8.—13. Sprejema in odgovarja se tudi na pismene prijave.

Delavci, ki se znajo boriti za svoj obstoj. V Newyorku je končala stavka 10.000 krojačev. Sklenili so pogodbo, ki določa 40 delavnih ur na teden, pet delavnih dni v tednu in dvojno plačo za čezurno delo. Pogodba je sklenjena za dve leti in potete šele v začetku januarja 1925.

Kriza v češkoslovaški industriji je od dne do dne večja. Največja tovarna v Zlinu »Bata« je pred kratkim odpustila 500 delavcev iz službe. Delavstvo, ki je še ostalo v tovarni dela le po pet ali šest ur dnevno. Manjši obrati so pa sploh ustavili vsako delo. Usnjarskim delavcem priporočamo, da ne potujejo na Češkoslovaško.

Neža se je vedno obotavljala in še vedno se ni mogla sprijazniti z zločinskim načrtom. Marjana pa jo je obdelovala in toliko časa vplivala na njo, da je slednjič vendar podlegla njeni volji.

In sedaj sta šli na delo. Neža je opravila pri svojem ljubimcu laže in hitreje, kakor je pričakovala. Niti vprašal je ni, zakaj bo rabila strup. In ko je odhajala od njega, ji je še rekel v šali: »Samo glej, da ne boš zastrupila sebe namesto podgan!«

Korenietova mati so nenadoma zboleli. Dopoldne so še bili na polju, popoldne pa jim je naenkrat postalo slabo. Začela jih je boleti glava, tiščalo jih je v prsih in v želodcu jih je tako peklo. Noge so se jim začele tresti, da niso več mogli ostaniti pokoncu. Morali so v posteljo. Hčere so takoj hotele poslati po zdravnika, mati pa so rekli, da ni potreba: »Saj mi je že malo odleglo — jutri bo pa že dobro. Če pa mi bo jutri slabše, boste pa potem šli ponj!« In tako niso šli po zdravnika. Drugi dan je bila Korenietovka v resnici mnogo boljše in najrajši bi bila kar vstala. Pa ji niso pustili. Ponoči pa so jo naenkrat napadli silni krči in proti jutru je izdihnila blaga žena svojo mučeniško dušo...

(Dalje.)

Dopisi.

Iz krogov železničarjev. Naš položaj je obupen. Kar se tiče mrtvega materiala, so naše železnice (izvzemši Južno železnico) pri koncu. Ni se našel državnik, ki bi bil znal ceniti pomen dobrega prometa za državo. Vrgli so se uslužbeni v isti koš z mrtvim materialom. Če pojde tako naprej bo vse enako zanič, trhli pragovi in sestradani, razcapani, zdemorizirani uslužbeni. Pri nesrečah na železnicah so večinoma žrtve železniški uslužbeni. Poleg napore svoje službe morajo izrabiti še svoj prosti čas, da drugje kaj zaslužijo; to pa njihove moči preveč izčrpa, da bi bili zmožni vršiti železniško službo z dovoljno pozornostjo in previdnostjo. Ako gremo po začetni poti naprej, potnikom kmalu ne bo več varno zaupati svoje kosti železnici, ker se morajo nesreče pomnožiti nepreračunljivo.

Železničarske družine strašno propadajo. Tu se je naselil prepir v družini vsled pomanjkanja najpotrebnejšega; otroci ne dobe več potrebne vzgoje, manjka hrane, obleke, obutve, šolskih potrebščin; cela leta se že valjajo po vagonih, po zimi zamrzujejo, po leti jih muči vročina po dnevi in po noči, zraven gladu. Drugi železničar se zopet podaja na pot nepoštenega zaslužka (verižništva, ilhotapstva). Tudi — žalibog, resnice se ne da prikriti — na pot kradnje se je že spustil marsikateri vsled bede.

Ali moremo pričakovati kaj od novoizvoljene skupščine? Nič! Grupe, ki bodo imele v rokah moč, nam niso bile in nam ne bodo nikoli naklonjene. Za radikale in za Radića železniško vprašanje sploh ne obstoja. Če bodo pa tudi klerikalci kaj okoli vlade plesali, moremo od njih pričakovati kvečjemu kako ponovitev Zaloške ceste.

Naši tovariši, ki so tudi še pri zadnjih volitvah šli na lim komunističnim sleparjem, so storili slabo. V skupščini smo tako sploh brez zastopstva.

Boreci. Pred kratkim se je pripetilo, da je poštni urad izročil časopise selu, ki ga pošilja opekarna po pošto. Sel je oddal časopise v pisarni tovarne, a — tam so obviseli na neki klerikalni kljukci. Nekaj članov je sicer časopis prejelo, a večina je ostala brez njega. — Krivda zadene v prvi vrsti žensko nastavljenko poštnega urada, katera še menda ne ve, da je treba pošto izročiti nastavljenju v roke. Prosimo in zahtevamo, da se v bodoče kaj takega ne pripeti, sicer bi bili primorani, izvajati konsekvence. —

Jesenice. Delavske razmere pri nas na Jesenicah so naravnost sijajne; dostaviti je potreba le to, da za lačne delavce ni denarja. Vsled dnevno naraščajoče draginje, smo delavci pri Kranjski industrijski družbi na Javorniku, Savi in Dobravi bili primorani vložiti pri vodstvu podjetja zahteve za procentualni povisek dosedanjih plač, toda kaj so nam odgovorili, da je družba zelo iznenadena nad ponovno zahtevo in da mora, sklicujoč se na krizo podjetja naše zahteve radi povišanja mezd brezpogojno odkloniti. Iz vsega tega se vidi, koliko se brigajo lastniki podjetja za položaj delavstva. Oni se niti ne zmenijo za to, briga njih, kako se nam godi. Zelo je žalostno življenje nas proletarcev, toda prepričani bodite tovariši, dokler se vsi do zadnjega ne organiziramo, da se nam bo še vedno tako godilo. Pravo pet homo morali ubrati in šele potem se nas bo upoštevalo. Jaz uvidim sam, da dokler bomo tako razkropljeni po organizacijah, kakor smo sedaj in sicer, da bo eden, da imenujem sprva »Unijo«, organiziran pri »Uniji«, drugi pri KDJ, tretji pri JSZ itd., toliko časa ne bomo nič dosegli. Organizirajmo se v eni ali drugi organizaciji vsi. Ne odlašajmo več in po mojem mnenju je najbolje, da se organiziramo v »Unijo«, ker to je nova organizacija, edina ona nam mora biti še porok za dosega naših ciljev. Vse druge organizacije so se

pokazale, da so nezmožne voditi mezdne boje.

Prepričani bodite, da predno stopimo v mezdno gibanje, in stavimo zahteve za izboljšanje naših plač, moramo to dobro premisliti. Nikdar ne smemo na nastopiti z besedami »hura«, kakor smo to dosedaj vedno delali. Verujte meni, da smo si s tem naš položaj mnogo poslabšali. Kaj je resnice na tem, kar nam je podjetje odgovorilo ne vem. Toliko vam pa rečem, da če bi bili složni in edni vsi, da bi to prav lahko sami ugotovili med seboj. Tako pa, ko se nihče ne briga, pa to ni mogoče. Tovariši! Pozivljam vas še enkrat, da nastopimo skupno in sicer pod eno »Unijo« za svoje pravice. Nastopimo torej vendar že skupno. Zakaj bi se klali med seboj, ko nam to več škoduje, kakor koristi.

Iz Iga. Sedaj živimo torej v svetlem posnem času. Ako bi človek imel več prilike, da čita časopise, bi tudi napisal kak dopis za v list, ker naši Izani radi čitajo, posebno pa če je še kaj iz Iga. Pred dobrim mesecem smo nastopili čas pokore in molitve, seveda smo si takrat vsi skesani pomazali svoja grešna pleča s pepelom. Predpustni čas je bil za Ig brez posebnega veselja, pa tudi brez neumnosti. Napisali in povedali bi še marsikaj, toda zaenkrat obdržimo to še vse bolj tajno. Gospodje, le mislite, da tudi Vi še pridete na vrsto. Izan.

Iz Slovenskih gorc nam poročajo, da mariborski zastop, ki ga vodi že od prevrata sem gerent klerikalec dr. Leskovar, je nam od 1. aprila naprej zopet ukinil vse avtomobilne vožnje na okrajni cesti Maribor, oziroma Lajsteršperk-Sv. Lenart, češ, da avtomobili preveč pokvarijo cesto. Kaj misli omenjeni gospod s tem napraviti, še ne vemo. Vprašamo ga samo to? Ali on plačuje davke? Naj le nikar ne misli, da bo še dolgo tako gospodaril. Če bi ta navdušen klerikalec le nekoliko pomislil kaj pomeni ta prepoved za trg Sv. Lenart in vse okoliške vasi, bi tega gotovo ne storil.

Potres na Dolenjskem. Iz Mokronoga nam pišejo, da so tam v ponedeljek zvečer okoli desetih čutili razmeroma precej močan potresni sunek. Škode ta potres ni napravil.

NAROČAJTE, RAZSIRJAJTE »UNIJO«. — LIST JE LAST ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA.

Gospodarstvo.

Proizvajanje tobaka v Sloveniji. Kakor se javno razglša je finančni minister odobril določbo upravnega odbora samostalne monopolne uprave glede proizvodnje tobaka v letu 1923. V Sloveniji je to proizvodnje dovoljeno v celjskem, ljubljanskem, mariborskem in ptujskem okraju, nadalje v celem Prekmurju, vendar sme uprava državnih monopolov dovoliti gojenje tobaka tudi v krajih, ki niso navedeni, če se izpolnijo zakonski pogoji, in istotako prepovedati gojenje tobaka v imenovanih krajih, če se ne izpolnijo zakonski pogoji. Cene tobaku v Sloveniji so določene takole: izredni razred bo 10 Din, I. razred 8 Din, II. razred 7 Din, III. razred 5 Din, IV. razred 3 Din, V. razred 2 Din, odpadki pa 1 Din. Poleg teh cen, ki se računajo kot osnovne, se bo proizvajalcem izplačevalo 300 odst. kot draginjska doklada. Ta doklada se sme zvišati po ekonomskih razmerah, kakršne pač bodo ob odkupu.

Zivinski sejem v Ljubljani zopet dovoljen. Ker živalska kužna bolezen svinavka in parkljevka v političnem okraju Ljubljanska okolica pojema, je pokrajinska uprava veterinarsko redastvene odredbe z dne 29. decembra 1922 razveljavila. — Iz istega razloga je tudi razveljavljena prepoved izvrševanja živinskih sejmov v mestu ljubljanskem.

Nova tvornica testenin, d. d. Vlasta, se je otvorila v Splitu. Tvornica je moderno urejena.

Prometna konferenca v Beogradu. Te dni so bili pozvani v Beograd ravnatelji vseh železniških direktij h konferenci, na kateri se je razpravljalo o bodoči ureditvi prometa v naši državi kakor tudi o vseh vprašanjih, ki so s prometom v zvezi.

Lokomotive na podlagi vojne odškodnine. Prometno ministrstvo je naročilo za tekoče leto 300 modernih novih lokomotiv na račun vojne odškodnine.

Italijanske tvornice cementa proti jugoslovanski konkurenci. Tvornice cementa v Juljski kraljini so izročile italijanski vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se v trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Italijo obdrži carina na uvoz cementa v Italijo, da se tako zaščiti italijanska industrija cementa, ki se je v zadnjih letih razvila na jadranski obali.

Promet s Turčijo. Iz Beograda poročajo, da se med upravo orijental-skih železnic in med našim prometnim ministrstvom vrše pogajanja za vzpostavitev direktnega železniškega prometa med našo kraljevino in Turčijo. Pogajanja še niso dovedla do pozitivnega rezultata.

Ideja podržavljenja Južne železnice je padla v vodo. Najbolj se je temu upirala Italija, ki baš te dni izroča celo svoje dosedanje državne železnice privatnim družbam. Zlasti Mussolini je odločen nasprotnik podržavljenja in tudi zakupa. Ravno tako tudi Madžarska in Jugoslavija nista naklonjeni podržavljenju, proti kateremu se je pojavila v zadnjih dneh sedaj tudi v Avstriji odpor. Kakor stvari danes stoji, je treba računati s tem, da Južna železnica v nobeni izmed interesiranih držav ne bo podržavljena.

ALI SI ŽE PONOVILO NAROČNINO?

Smrtna obsodba

Izvršitev smrtne obsodbe. V ponedeljek dne 26. t. m. zjutraj ob 7. uri je bila izvršena smrtna obsodba nad morilcem Lichtenwallnerjem, 52 letnim čevljarjem iz Koga pri Središču na Štajerskem. — Ze pred 7 leti je bil radi umora obsojen pred mariborskim izrednim sodiščem na 5 let ječe. Takrat mu je rekel njegov sodnik Stergar: »Samo 5 let si dobil, bojim se, da boš končal na vešalih«. In res je izvršil, komaj ko se je vrnil iz ječe, nov strašen zločin: zadalil je svojo drugo ženo. Zato je bil pred poroto 11. decembra 1922 obsojen na vešala. Minister pravde je odklonil predložitev milostne prošnje kralju in smrtna obsodba se je morala izvršiti nad ostudnim morilcem. V nedeljo dne 25. t. m. je sodni dvor obvestil Lichtenwallnerja, da bo naslednje jutro obešen. Pri tej priliki se je srečal zopet s svojim sodnikom g. nadsv. Stergarjem in poklonil se mu je! — Njemu na ljubo je tudi vzel nekoliko zadnje večerje, ki so mu jo prinesli v nedeljo zvečer pred smrtjo (imel je na razpolago zrezek, potico in vino) rekoč: »Vam na ljubo, da ne boste zastoj nosili«. Ko je prišel k njemu pater frančiškan, da bi ga tolažil in spovedal, mu je rekel: »Ni treba, me je že sodnik spovedal«. Zjutrek v ponedeljek zjutraj pred obešenjem je odklonil. Točno ob 7. uri zjutraj so se odprla vrata jetnišnice in na dvorišče je stopil k vislicam Lichtenwallner z zvezanimi rokami, gologlav in divjega pogleda. Mirno je korakal do stopnjic pod vislicami, stopil po stopnjicah in se postavil ob steber, ki je nosil kavelj za njegovo vrvo. Z druge strani pa je pristopil rabelj Mauzner, naglo in spretno položil vrvo okoli obešenjakovega vratu, jo pritril čez kavelj, pomočnik pa je dvignil med tem obešenjaka. Vrv se je napela, rabelj je segel za Lichtenwallnerjev vrat, pokrnil obraz obešenega s prtom, telo je nekoliko zatrepalo — in delo je bilo opravljeno. — Rabelj je stopil pred predsednika sodnega dvora in mu javil, da je sodba izvršena. Sodni uslužbenec je nato razdelil tiskano smrtno obsodbo med navzoče s podpisom Lichtenwallnerjevih hudodel-

stev. — Mojster rabelj Seifert, pri katerem se je Mauzner vežbal je že v pokoju. Njegov učenec Mauzner je pred Lichtenwallnerjem obesil v Jugoslaviji petero zločincev, med njimi v Zagrebu morilca ministra Draškovića, Aljagića. Ko je postal v ponedeljek Lichtenwallnerja na oni svet, je postopal zelo varčno in priprosto, brez rokavic; in še rok si ni umil! Njegova pristojbina za obešenje je 100 dinarjev »od komada«. —

Razno.

Vesti iz Amerike si nasprotujejo v vseh ozirih. Nekateri pišejo, da je zelo slabo, da ni zasluzka itd. Prijatelj našega lista pa nam je odstopil pismo, ki ga je dobil od brata iz Amerike, ki piše: »...Tudi tukaj v Ameriki ni sicer vse z rožami postlano. Vendar pa, če je človek zdrav in dela, si lahko marsičesa privoščiti, o čemur v Evropi niti sanjati ni. V vseh časopisih so oglašili in povpraševanje po delavcih... Razkošje in komfort rastejo z vsakim dnevom. Malo ljudi hodi peš; vsak paglavec se že vozi z avtomobilom. Dostikrat se vidi, da se navadni delavec polje v enakem, če ne boljšem avtomobilu kot milijonar... Postave se tudi v Ameriki zlorabljuje. Le kdor vidi na lastne oči, koliko nesreč, kakšna korupcija, koliko žalostnih slučajev more roditi. Jugoslovani ste še vedno v veliki politični zmedbi. Da se je urinila taka politična vlačuga, kot je S., zopet na politično obzorje, povzroča pri nas zgražanje.«

Umor v Mirni peti. V torek 20. t. m. se je zgodil v Mirni peti na Dolenskem grozen zločin. Posestnik Alojzij Zarabec je s tremi strelji ustrelil ženo svojega polbrata Marijo Vodnik, ki se je takoj mrtva zgrudila na tla. Mož Ignacij, ki je prišel zvečer domov, je našel ženo mrtvo ležati v mlaki krvi. Zarabec je storil svoj čin iz sovraštva proti Vodnikovi. Morilec je po svojem dejanju pobegnil in ga dosedaj še niso izsledili.

Krvava jugoslovanska svatba v Ameriki. Kakor poročajo ameriški listi se je meseca januarja v Blanfordu v Zedinjenih državah oženil jugoslovanski rojak Mile Trkulja in priredil svojim prijateljem slavnostno večerjo. Popilo se je tudi mnogo vina in žganja, četudi je to v Ameriki strogo prepovedano. Vesela svatba pa je imela žalosten konec. Šef policije Harš Newland in njegovi pomočniki, ki so izvedeli za prepovedano popivanje, so vdrli v Trkuljino hišo. Neki vinjen svat je obstrelil policijskega šefa. Začelo se je živahno streljanje, pri katerih je bilo pet gostov ustreljenih in več ranjenih.

Samoumor neveste pred oltarjem. V katoliški cerkvi pri mestecu Landau pri Bodenskem jezeru se je vršila te dni poroka med 22letno mladenko in mnogo starejšim mladeničem. V trenutku, ko je duhovnik vprašal nevesto, želi li vstopiti v zakon, je ona glasno odgovorila »Ne! Ljubim družega mladeniča, moji starši to dobro vedo. Rajši umrjem, kot da poročim tega mladeniča.« — V tem trenutku je vzela iz svoje ročne torbice, ki jo je imela pod šopkom cvetic, samokres, in ustrelila v svoje srce. Mrtva se je zgrudila pred oltarjem. Vse prebivalstvo mesteca je po tem dogodku priredilo burne demonstracije proti starišem nesrečne neveste.

Dekle z rogmi. Može z rogmi so v življenju običajna prikazen, a da jim rogje poženejo, so krive ponavadi slabe zakonske žene. V Franciji pa se je nedavno pripetila tale vsakdanja zanimivost: Nekemu dvanašletnemu dekletu je zašel nenadoma pogajati rog, ki je kmalu narastel na 20 cm dolžine. Rog je bil torej približno tako dolg kakor pri ovnu. Dekleta so operirali na ta način, da so izraslino odžagali, s čemur je dobila dekletova glava zopet normalno obliko. Kako se dekle počuti sedaj, listi ne poročajo.

Svoji hišni gospodinji jezik iztrgal. Na Dunaju je neki Rohrböck stanoval pri neki revni vdovi. Ker je

bil pa zelo nadležen, mu je končno odpovedala stanovanje. To je Rohrböck tako razjezilo, da se je zakadil v ženo, ji odprl usta in ji iztrgal jezik, potem jo je ubil. Nato je vzel vrvo in se je obesil na okno.

Nov tip francoskega voletopa. V mornariškem arzenalu Ruelle so nedavno vtili nov voletop, ki meri 21 m. Njegova cev tehta 89 ton, s podlago vred pa 230 ton. Voletop bo lahko izstreljeval projektila težke 430 kg na daljavo 75 km; voletop je namenjen za nabrežno obrambo francoske države. Tako se približujemo — idealom razorožitve.

Primanjkljaj evropskih železnic, ne le v naši ampak tudi v drugih evropskih državah izkazujejo državne in privatne železnice ogromne primanjkljaje. Tako imajo primanjkljaja n. pr. holandske železnice 20 milijonov holandskih florintov, švicarske 73 milijonov švicarskih frankov, francoske 1100 milijonov francoskih frankov, italijanske 2 milijardi lir, danske 26 milijonov danskih kron, angleške zasebne 431 milijonov funtov.

Opica zadržala tatu. Angleški listi poročajo o prekajeni opici, ki je jako spretno ujela tatu. V neki družini so imeli opico. Na Angleškem je navada, da hodita mož in žena zvečer v restavracijo. Ko sta prišla opolnoči domov, sta dobila v svoje veliko začudenje odprta vrata ter v stanovanju vse v neredu. Ali po tatu ni bilo ne sluha ne duha, pa tudi opice nista opazila. Naposled pa jo je gospod zagledal pred vrati v shrambo. Toliko, da je žival zagledala svojega gospodarja, že je skočila proti njemu, ga pograbila za rokav in mu vsa razburjena pokazala na vrata v shrambo. Gospod se je oborožil z revolverjem ter odprl z napetim petelinom v roki vrata v shrambi. In glej, v shrambi je bil v istini tat, ki je prosil, da bi se nanj ne streljalo. Prijeti uzunovič je pripovedoval, preden ga je odpeljal stražnik, da je jedva stopil v shrambo, pa je že za njim nekdo zaklenil vrata. A to je naredila premetena in zvesta opica, ki se je potem postavila pred vrata na stražo.

Premije železničarjem za varčnost pri kurjavi. Ministrstvo saobračaja je izdalo prošlo soboto naredbo, s katero se počeni s 1. majem uvedejo premije za varčnost pri kurjavi in maži na vseh progah državnih železnic. Take premije bo dobivalo osebo, ki bo direktno koristilo popolnemu razvoju prometa in njegovemu vzdrževanju, kakor tudi ono, ki bo varčevalo v mejah možnosti.

Za snažnost po vagonih. Ministrstvo saobračaja je odredilo posebno kontrolo v svrhu pregledovanja železniških vozov in parobrodov, da se drže snažni, ker je bilo doslej premnogo pritožb, ki so se izkazale za povsem upravičene. Posebna kontrola bo vršila svojo nalogo dvakrat na teden. V kontroli so tudi zdravniki.

Organizacijski vestnik

Pridobivajte novih naročnikov.

Dosedaj smo glavne ovire premagali in potreba je misliti na razširjanje delovanja. Predvsem je potreba pridobivanje novih naročnikov za list. Novi naročniki pomenijo povečanje števila bojevnikov in sotrud-

nikov, ojačenje vpljiva in s tem tudi organizacije same. Zaradi tega pozivljamo danes vse naše tovariše somišljenike, da posvete v prihodnje vso pažnjo »Uniji«. Vsaka organizacija naj si izvoli odbor, ki bo imel nalogo pred vsem skrbeti za časopisje. Pomembnim tovarišem naj se da naloga, da pridobivajo nove naročnike, a odbor naj skrbi ob enem tudi za to, da vsi stari naročniki ponovijo svojo naročnino.

Na ta način se bo vzbudilo zanimanje na vseh straneh in uspehi se bodo kmalu pokazali.

Pa tudi posameznim tovarišem priporočamo, da se zavzemajo za list v svoji okolici; vsakemu je gotovo mogoče pridobiti vsaj enega naročnika. Ako bomo delovanje pričeli z zadostno energijo bomo v kratkih mesecih dosegli svoj cilj.

Pred nekaj meseci smo izdali prvi apel, kateremu so se odzvali številni tovariši od vseh strani. Ze pred določenim časom je bilo vodstvu lista mogoče istega povečati. Naš apel na tovariše ni bil zaman tedaj in trdno upamo, da tudi ne bo sedaj.

V bodoče bomo priobčevali od časa do časa uspehe posameznih tovarišev podružnic, da tako vzbudimo zanimanje in vspeh v vseh tovarišev k vsrajnejšemu delovanju.

Istotako pa se obračamo tem potom na vse organizacije »Unije« ter jih pozivljamo, da poročajo o svojem delovanju uredništvu lista. Od časa do časa naj tajnik ali organizator poroča kaj se je doseglo, kako se deluje in kako napreduje organizacija v dotičnem okraju.

Delavci in delavke! Za svetovni proletarijat se bližajo časi velikih bojev; velekapital je na bojnem pohodu na vseh straneh; povsod se razširja razredno nasprotstvo, povsod se vršijo ljuti spopadi med delom in kapitalom. Mogote vidijo svoj pogin in hočejo se rešiti s tem, da potisnejo delavske mase nazaj v stare razmere v temo in nazadnjaštvo, ter uničiti njih organizacije in z njimi vso odporno silo. To se je opazilo pri zadnjih volitvah najbolje. Tovarishi! Ali je treba tega? Vse to se da popraviti. Čemu vsa ta nasprotstva?

Zato tovariši in somišljeniki: Na delo za »Unijo« in vseh teh razrednih nasprotstev med enim in drugim ne bo več.

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA ZA »UNIJO«?

Za smeh kratek čas.

Točen odgovor.

Učitelj izprašuje učence po poklicu njih očetov.

Učitelj: »Kaj je tvoj oče, Tonček?«

Tonček: »Mrtev.«

Učitelj: »To je žalostno. Toda kaj je bil preje?«

Tonček: »Živo.«

Predolge hlače.

Krojaški mojster zmerja vajenca: »Hlače so zopet pol metra predolge! takoj napravi krajše!«

Vajenec: »Koliko pa naj odrežem?«

Mojster: »Hm, takole en centimeter!«

Veletrgovina z železnino

Pinter & Lenard
Maribor

Telefonska številka 282-
Brojovni naslov: Pinter
Maribor.

V zalogi se nahaja

Traverze, cement, železo vseh vrst, pjočevina, štedilniki, žice, žičniki, pumpe, razne cevi, kovanja za zgradbe in pohištvo, kuhinjska posoda vilita in ploče, vinista, kovaško, ključavničarsko in mizarstvo, orodje, kose, brusni kamni in vsi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne. — Postrežba točna, cepe solidne.